

Nr 332.

Av herrar **Andersson, Verner**, och **Andersson, Anders**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående obligatorisk sjuårig folkskola m. m.*

Behovet av en förlängd skoltid torde det knappast råda någon tvekan om. Sjuårig folkskola är ju redan i stor utsträckning genomförd inom städerna, varför det sjunde skolåret redan har skäl för sig som ett likställighetskrav emellan stad och landsbygd. Det finnes ju för övrigt flera vägande skäl för en förstärkning av vår folkskola, så att den med hänsyn till tidsläget ökade krav kan på ett tillfredsställande sätt fylla sin utomordentligt viktiga uppgift.

Det är emellertid av mycket stor betydelse att införandet av ett obligatoriskt sjunde skolår kan ske så friktionsfritt som möjligt och att de goda relationer som numera i allmänhet äro rådande emellan skola, hem och kommun ej störas. Det torde till en viss del vara detta önskemål som föranlett en av de sakkunniga att yrka på ett frivilligt förfaringssätt vid införandet av ett sjunde skolår. Då emellertid ett genomförande av det sjunde skolåret på frivillighetens grund säkerligen skulle leda till, att en stor del av landets barn ännu i många år finge gå förlustiga den förmån som denna skolform obestriddligen medför, så synes den vägen knappast vara tillräddig. Då man följaktligen endast har ett obligatoriskt genomförande av denna skolform att välja på, gäller det att så långt möjligt undvika sådant som kan verka onödigt irriterande vid reformens genomförande och det sjunde skolårets anknnytning till vår nuvarande folkskoleform.

Bland de irritationsmoment som framför allt får räknas med äro de ekonomiska konsekvenserna för kommunernas del. Ty denna fråga är till betydande del en ekonomisk sådan, därom vittnar det förhållandet att det endast är städerna med sitt i allmänhet goda skatteunderlag samt den mera väl-situerade landsbygden där denna skolform hittills har kunnat genomföras. Visserligen har staten med fjolårets beslut åtagit sig en betydande del av kostnaden för anskaffandet av skollokaler m. m. Det oaktat kommer införandet av ett sjunde skolår i många skoldistrikt att leda till ganska avsevärda skatteökningar; detta förhållande har också påpekats av vissa länsstyrelser i deras över förslaget avgivna yttrande. Sålunda framgår av yttrandet från länsstyrelsen i Visby att icke mindre än sju kommuner inom Gotlands län skulle få en skatteökning överstigande 1 krona 50 öre och då dessa kommuner i stor utsträckning äro ekonomiskt svaga, med en skattebörd i visst fall upp till 20 kronor 64 öre per skattekrona, så anser länsstyrelsen att staten bör träda hjälpande emellan i de fall kommunerna drabbas av extra kostnader. Det må i detta sammanhang erinras om att kommunernas kostnader för anordnandet av skollokaler bli större än vad utredningarna giva för handen, ty kommunerna ha att förskottera statsbidragen härtill, och följaktligen ha kommunerna att vidkännas en rätt avsevärd räntekostnad, vilket ökar deras totala kostnad.

Då av tabell 8 i den kungl. propositionen framgår att det är i de ekonomiskt relativt svagaste landsdelarna där genomförandet av en sjuårig folkskola kräver den största ökningen av lärartjänster och därmed de största kostnaderna för anskaffandet av lokaler m. m., synas starka skäl tala för att i de skoldistrikt, där denna reform leder till en mera avsevärd skattehöjning eller till kostnader i redan skattetyngda kommuner, staten i dessa fall bestrider hela eller den huvudsakliga delen av kostnaderna för anskaffandet av lärosalar och bostäder för lärarpersonalen. En sådan anordning skulle i betydande grad undanröja de irriteringsmoment som kostnadsfrågan kan leda till. Detta kan icke anses vara något obilligt krav, då ju staten i de samhällen, som haft förmånen att sedan en lång följd av år ha den sjuåriga folkskolan genomförd, har bestritt kostnaden till en viss del härför genom att betala $\frac{9}{10}$ av lärarlönerna och även ställt i utsikt att i dessa samhällen till en avsevärd del bestrida kostnaderna för ett åttonde skolår.

Vad som vid denna frågas avgörande även i hög grad förtjänar att beaktas är att barnen, detta gäller i särskild grad i jordbruksbygderna, vid 14-årsåldern börja få deltaga i lättare sysslor. Med genomförandet av ett sjunde skolår kommer naturligtvis barnens arbetskraft i långt mindre grad att stå till buds i hemmen, vilket kan leda till att i vissa fall göra denna utvidgade skolplikt impopulär. Det motstånd som av denna anledning kan tänkas uppstå mot det sjunde skolåret bör emellertid kunna i betydande grad neutraliseras, om i de av Kungl. Maj:t närmare utfärdade bestämmelserna rörande den sjuåriga folkskolans anordning samt fortsättningsskolans anknötning till densamma ej givas allt för snäva direktiv, utan lämnas möjlighet för folkskoleinspektörerna i samråd med de lokala skolmyndigheterna att på lämpligaste sätt anpassa det sjunde skolåret och fortsättningsskolan efter de lokala förhållandena och önskningarna.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen vid avgörandet av frågan om en obligatorisk sjuårig folkskola måtte besluta,

dels att de på grund av folkskolans utökning med ett sjunde skolår föranledda kostnaderna för anskaffandet av nya skollokaler och lärarbostäder i skattetyngda kommuner, ävensom där dessa kostnader skulle leda till en mera avsevärd höjning av den kommunala utdebiteringen, måtte bestridas helt eller till sin huvudsakliga del av staten,

dels att Kungl. Maj:t, vid utfärdandet av de närmare bestämmelserna rörande det sjunde skolårets anordning samt fortsättningsskolans anknötning till detsamma, måtte lämna så fria direktiv som möjliggör att folkskoleinspektörerna i samråd med de lokala skolmyndigheterna kunna där så lämpligen må ske tillmötesgå lokala önskingar i dessa hänseenden.

Stockholm den 20 mars 1936.

Verner Andersson.

And. Andersson.